אן איבערבליק פון א יאר ארבייט פונ׳ם פאלקס פאראיין

(דער זיבעצענטער יאהר פון טעטיגקייט)

פון ג. טעללסאן

מ׳זאגט, אז פון דער ווייטענס זעהט מען בעסער. אז די, וועלכע שטעהען צו־נאהענט, באמערקען אמאל ניט די וויכ־טיגסטע שטריכען. אדער די גרעסטע פעהלערן.

אין דעם פארגאנגענעם יאהר 1931 בין איך גאנץ ווייט געשטאנען פונ׳ם טא־ראנטא׳ר אידישען פאלקס פאראיין. האב

ד. ווילסאן,
קאמפיין טשערמאן.

קיין אינטייל ניט גענומען אין זיין לע־בען און דאריבער האב איך היינט־צו־טאג די מעגליכקייט צו רעדען וועגען איהם ווי א זייטיגער מענש, צו אפשאצען די ארבייט ווי איינער וואס האט קיין אינטייל אין דער ארבייט ניט גענומען. אלעס וואס איך דערצעהל און באשרייב איז געטאן געווארען פון אנדערע, און זיי קומט דער גאנצער קרעדיט אדער די גאנצע טאדלונג. איך בין א פשוט׳ער זייטיגער צושויער.

* * *

עס איז איבעריג נאך אמאל צו דער־מאנען, אז דער פארגאנגענער יאהר איז געוועזען איינער פון די שווערסטע און ביטערסטע יאהרען אינ׳ם לעבען פון דער ארבייטער און אויך דעם קליינעם ביזנעס־מאן. עס איז געווים ניט נויטיג צו אונ־

דזשיי. ווײנער,
וויס־טשערמאן.

טערשטרייכען, אז דער פארגאנגענער יאהר האט באשאפען א נייע ארמיי פון נייע ארימעלייט, איין ארמיי פון געפאל־לענע בעלי בתים, פון ארבייטסלאזע אר־בייטער, פון צובראכענע מאנופעקטשור־ער, פון באנקראטירטע סטארקיפערס, פון הונגעריקע און מאכטלאזע.

די נייע ארמיי האט נאך ניט בא־לאנגט צו די, וואס ווערען גערופען מיט׳ן נאמען ״פראפעסיאנעלע שנארערס״. זיי זענען נאך אויך ניט באקאנט געוועזען מיט די וועגען, וועלכע דער ארימאן מוז דורכגעהן. זיי זענען נאך געוואוינט גע־

דזשיי. גרענער,
עהרען וויס־פרעזידענט.

וועזען צו געבען דעם קאלעקטאר דעם קוואטער און פיהלען אז זיי האבען אויך עפעס אויפגעטאן לטובת הכלל.

און די לאגע פון די פארארימטע בעלי הבתים איז ווירקליך די שרעקליכסטע. זיי קענען נאך ניט בעטען. קענען קיין האנט ניט אויסשטעלען.

און אט די האבען זיך אנגענומען מיט מוט און זענען געגאנגען צום פאלקס פאראיין, ווייל עס איז דאך פארט זייער פאראיין. דער פאראיין פונ׳ם פאלק. זיי האבען דאך פארט אזוי פיעל יאהרען גע־צאהלט זייערע שווער פארדינטע קוואר־טערס צום פאלקס פאראיין. זיי האבען פארגעשטעלט די גרעסטע און די שווער־סטע פראבלעם אין דער טעטיגקייט פונ׳ם פאראיין. ווייל זיי מוז מען באהאנדלען מיט זיידענע גלאווס. מען מוז, חלילה, ניט אנריהרען דעם אנגעווערהטאגטען נערוו. דעם בלוטענדען הארץ.

די ארבייט אין די האספיטאלס

איך געה זיך אפשטעלען אביסעל לענגער אויף דער ארבייט. וועלכע עס ווערט געטאן אין די האספיטעלער פון די פארשטעהער פונ׳ם פאלקס פאראיין. ווע־גען דיזער ארבייט זענען פאראן פארשיע־דענע מיינונגען. איך האב ערשט מיט א פאר טעג צוריק אויסגעהערט א טענה פון א מאן, וועלכער האט א מאך געטאן מיט׳ן האנט און געזאגט:

— ווייס איך וואס, וואו האט איהר היינט גרינגע אין שטאדט. אלע, גאט צו דאנקען, רעדען שוין יעצט ענגליש״.

איך וויל פאר איין מאמענט איינ־שטימען מיט׳ן מאן, נאר ניט אין גאנצען. איך וויל איינשטימען אז אין פארבינדונג מיט די צוגעמאכטע טירען פון אונזער מדינה זענען קיינע נייע גרינע אין לאנד ניטא. קיין פרישע אנגעקומענע זעהט מען ניט. אבער איך וויל אויך פרעגען דעם מאן. פארוואס און פון וועמען איז דעם גאנצען פריהמארגען אינ׳ם דזשענע־ראל האספיטאל, דער פארשטעהער פונ׳ם פאלקס פאראיין ארומגערינגעלט מיט א קראוד. וועלכער געהט איהם נאך, שטעהט צו איהם צו. בעט איהם פארשיע־דענע בקשות, און לאזט איהם ניט אפ פאר א מאמענט. איך וויל אויך איינ־שטימען אז די ארבייטער אין האספיטאל האבען אביסעל איבערטריבען די ציפערען. אז זיי האבען דעם פארגאנגענעם יאהר גערעדט ניט פאר 5076 פאציענטען. וועל־כע האבען זיך אליין ניט געקאנט אויס־טענה׳ען מיט׳ן דאקטאר. נאר פאר 4000. אפילו פאר 3000 קראנקע.

איך וויל אויך צוגעבען, אז פרייע, אומזיסטע מעדיצין איז דורכ׳ן פאלקס פאראיין פארשטעהער ארויסגעגעבען גע־ווארען ניט צו 600 קראנקע. נאר צו 500. און אפילו 300. איך וויל אבער פרעגען דעם מאן און אויך אנדערע מענער און פרויען. זיי זאלען מיר אויפווייזען אויף אזוינע פעלע. ווען דער פארשטעהער פונ׳ם פאראיין האט ניט געוואלט רעדען פאר א קראנקען. אדער האט אפגעזאגט צו גע־בען מעדיצין צו וועמען עס איז.

מאנכע זאגען, אז ווען ניט דער פארטרעטער פונ׳ם פאראיין, וואלטען די אידישע קראנקע אויך אזוי גוט אטענדעט געווארען מיט מעדיצין און אויך אפשר מיט איבערזעצער. דאס איז א טעות. דער האספיטאל וועט זיך קיינמאל ניט באציהען צו איין איינצעלנער פערזאן ווי צו א גאנצער ארגאניזאציע. דער קראנ־קער וועט ניט קענען קריגען פיעלע זא־כען, וועלכע ער פארלאנגט, אויב א פאר־שטעהער פון אן ארגאניזאציע וועט פאר איהם דאס ניט אויפטאן. וויפיעל מאל קומען קראנקע אין די האספיטעלער און פארלאנגען דעם אדער יענעם דאקטאר? זיי וועלען ספענדען וואכען־לאנג אום צו אונטערזוכט ווערען פון דעם ספעציאליסט. אבער דער פאלקס פאראיין פארטרעטער וועט דאס אראנזשירען אזוי שנעל ווי מעגליך.

אן עקס־רעי קאסט דעם האספיטאל געלט. און דער פרייז פון אן עקס־רעי איז א גאנץ הויכער. דער האספיטאל פאר־טיילט ניט אומזיסט קיין עקס־רעיס רעכטס און לינקס. אבער איך האב נאך ניט געפונען קיין פאל, אז איין פרייע עקס־רעי זאל אפגעזאגט ווערען צום קראנקען אויב דאס איז רעקאמענדירט געווארען פונ׳ם פארשטעהער פונ׳ם פאלקס פאר־איין.

איך וויל ברענגען נאך א באווייז ווי וויכטיג די ארבייט פונ׳ם פאלקס פאר־איין פארשטעהער איז ניט נאר פאר די קראנקע, נאר אויך פאר׳ן די האספי־טאל׳ס. און דאס וויל איך דערצעהלען פאר דעם אויבען דערמאנטען מאן, אויך פאר די. וועלכע זענען מיט דער זעלבער מיי־נונג.

מיט א קורצער צייט צוריק, איבער דער שווערער פינאנציעלער לאגע פונ׳ם פאלקס פאראיין, האט מען אוועקגענומען פונ׳ם וועסטערן האספיטאל דעם פאר־איינ׳ם ארבייטער. מען האט איהם אפגע־שאפט, ווייל מען האט גערעכנט אז אפשר וועט מען זיך קענען באגעהן אהן איהם אין דיזען האספיטאל.

מיט א קורצער צייט שפעטער איז פונ׳ם סופעראינטענדענט פון דיזען האס־פיטאל, מר. סוואנסאן, אנגעקומען א בריעף, אין וועלכען ער שרייבט דאס פאל־גענדע: —

״אין פארבינדונג מיט׳ן אפשאפען פון דער ארבייטער פונ׳ם פאראיין פאר׳ן וועסטערן האספיטאל. וויל איך נעהמען דיזע געלעגענהייט אום אויסצודריקען מיין גרויסע אפשאצונג פון דער ארבייט און דער גרויסער הילף וואס עס איז גע־געבען געווארען. איך פיהל, אז די אי־דישע קראנקע, די קומענדיגע און די ליי־גענדיגע, וואלטען פיעל בעסער אטענדעט געווארען אויב ווער עס איז וואלט גע־קענט פאר זיי רעדען. אן איבערזעצער איז ניט נאר דער רעדנער פאר׳ן שטומען. נאר ער העלפט אויך דעם דאקטאר גיכער און בעסער אוועקצושטעלען זיין דיאגנאזיס.

״איך גלויב, שרייבט ווייטער מר.

מרס. ד. ווילסאן,
עהרען טשערליידי פון דזשוניאר פאראיין.

סוואנסאן, אז איהר וועט געפינען א וועג און אנשטעלען וועמען עס איז צו בא־דינען אייערע אידישע קראנקע״.

און אודאי האט דאס דער פאראיין געטאן.

און דאס איז אין וועסטערן האספי־טאל, און פון דעם קאנט איהר שוין אליין פארשטעהן ווי נויטיג אזא ארבייט איז אינ׳ם דזשענעראל האספיטאל.

* * *

עס זענען פאראן מענשען, וועלכע זענען ניט קיין גלויבערס. מענשען, וועל־כע לעזען שטענדיג צווישען די שורות. מענשען, וועלכע מען רופט ״יאנקעל פאר־קערט״. אויב איהר זאגט, אז דאס איז ווייס, וועט ער מיט פיענע אויף די ליפען וועלען אייך באווייזען, אז עס איז שווארץ. און אזוינע מענשען זענען אנגעפילט מיט רכילות, טראגען זיך ארום מיט זיי אי־בער׳ן שטאדט און שטערען אפטמאל די וויכטיגע ארבייט.

און פון דער אנדער זייט זענען דא א סך גלויביגע מענשען, וועלכע נעהמען אן פאר הייליג יעדעס ווארט וואס עס ווערט געזאגט ביי דעם פלאפלער. זיי ווילען איהם גלויבען, ווייל דאס גיט זיי א מעגליכקייט אפצוטרייסלען זיך פון אונ־טערשטיצען די אדער יענע אינסטיטוציע.

קומענדיג אין פארבינדונג יעדען טאג מיט פארשידענע קלאסען מענשען, בא־גען איך די ניט־גלויביגע און גלויביגע.

און יעדערער דערצעהלט ניט־געשטויגענע און ניט־געפלויגענע־מעשיות, טראגט זיך ארום מיט רכלות און פארשמוצט דעם

חנה גראסמאן,
פארזיצערין פון דזשוניאר פאלקס פאראיין.

נאמען פון זעהר וויכטיגע אנשטאלטען. וואלט דען ניט בעסער געוועזען פאר די יעניגע, וועלכע זענען ערנסט פאראינ־טערעסירט אין דער ארבייט פונ׳ם פאלקס פאראיין, ארייינצוגעהן אמאל פאר עטלי־כע שטונדען אינ׳ם פאראיין, אינ׳ם האס־פיטאל און צוקוקען זיך צו דער טעטיג־קייט פון דיזער אינסטיטוציע. יעדערער איז ווילקאמען. יעדערער ווערט איינגע־לאדע׳ט און יעדען וועט געגעבען ווערען א מעגליכקייט צו זעהן מיט זיינע אייגענע אויגען, און ניט צוהערען זיך וואס אנדע־רע דערצעהלען איהם.

און יעצט מוז איך אריבער צום רע־

דזשיי. פעלדמאן,
פרעזידענט פון מיקאל שוהל און וויס־פרעזידענט פון פאלקס פאראיין.

פארט וועגען דער ארבייט פאר׳ן פאר־גאנגענעם יאהר אין די האספיטעלער.

דער אריינטריט אין האספיטאל פאר אן עקזאמינייזשאן קאסט יעצט 32 סענט. 456 קראנקע האבען דאס ניט גע־קאנט באצאהלען און זענען דורך דער רע־קאמענדאציע פונ׳ם פאראיין געגעבען גע־ווארען פרייע אדמישען טיקעטס.

132 קינדער זענען מיט דער הילף פונ׳ם פאראיין אונטערגעזוכט געווארען און אויך באזארגט געווארען מיט פרייע מעדיצין אין דעם קינדערשען האספיטאל.

168 קראנקע האבען געקראגען בעט־לאך און זענען אריינגענומען געווארען אין פארשיעדענע האספיטעלער. פיעלע פון זיי וואלטען געווים געדארפט ווארטען וואכען־לאנג פאר א פלאץ אויב ניט די הילף פונ׳ם פאלקס פאראיין.

246 אומזיסטע עקס־רעים זענען גע־

מרס. א. שלאנגער,
טשערליידי פאלקס פאראיין לײדיס אוקזילערי.

מאכט געווארען ביי די האספיטעלער פאר די אידישע קראנקע.

132 אפעראציעס פאר טאנסילס זע־נען געמאכט געווארען פריי דורך דער רע־קאמענדאציע פונ׳ם פאלקס פאראיין.

36 מענשען האבען געקראגען אריינ־געשטעלט ציינער, פאר וועלכע דער פאלקס פאראיין האט באצאהלט. אויך האט דער פאראיין באצאהלט פאר גלעזער פאר 12 מענשען.

סאניטאריומס און אסיילומס

איך לאז איבער פיעלע זאכען וועל־כע קראנקע האבען געקראגען אין משך פונ׳ם יאהר פונ׳ם פאלקס פאראיין. איך וויל ניט דערמאנען וועגען געמאכטע פיס, אויגען, פלייטס, ספלינטס און נאך אזעלכע זאכען. אהן וועלכע דער קראנקער וואלט זיך ניט געקענט באגעהן. איך רוף דאס אלעס קלייניגקייטען, טראץ דעם וואס דאס אלעס קאסט א פארמעגען. אבער דאס אלעס מוז דאך אריינגעהן אין דעם טאג־טעגליכען ארדער פון דעם פאראיינ׳ס ארבייט.

איך וויל זיך דא אויף א ווײלע אפ־שטעלען אויף אן אנדער טייל פון דער ארבייט — אויף סאניטאריאומס און אסיילומס.

די מענשהייט איז באשטראפט מיט שרעקליכע קראנקהייטען און איינע פון זיי איז שווינדזוכט אדער טורבעקולאז. דאס איז די קראנקהייט וועלכע פארלאנגט לאנגע מאנאטען און יאהרען פון קורירען זיך, און טאקע דערפאר וואס דיזע קראנקהייט נעהמט אוועק אזוי פיעל צייט, זענען אלע סאניטאריאומס איבער־געפילט. צו קריגען א בעט אין א סאני־טאריאום מוז מען אמאל ווארטען אזוי לאנג, אז ביז וואנען עס קומט אן די נחמה געהט ארויס די נשמה.

דורך די פארבינדונגען וואס דער פאראיין האט מיט אלע מעדיצינישע אוי־טאריטעטען געלינגט דעם פאלקס פאר־איין שנעלער קריגען א פלאץ פאר אזא קראנקען. אויב איך וועל אייך זאגען, אז נאר פאר דעם איין פארגאנגענעם יאהר האט דער פאלקס פאראיין אריינגעגעבען 4 קראנקע אין ארליא הרספיטאל, 2 אין לאנדאן סאניטאריום, 2 אין האמילטאן סאניטאריום, 5 אין מאסקאקא און 8 אין וועסטאן סאניטאריום, א סך הכל פון 21 קראנקע — וועט איהר דאמאלסט קענען אפשאצען דיזע שטיקעל ארבייט.

פאר פיעלע פון דיזע קראנקע האט דער פאלקס פאראיין געקראגען פרייע פלעצער. פאר איינינע זענען דערגרייכט געווארען די ביליגסטע פרייזען און פאר איינינע צאהלט דער פאראיין יאהרען־לאנג.

דער פאלקס פאראיין האט אויך דער־גרייכט די מעגליכקייט ארויסצונעהמען קראנקע פון די אסיילומס אויף ״פראבײ־שאן״. אזא זאך איז קיינמאל פריהער ניט געוועזען באקאנט. א קראנקער האט זעהר זעלטען געקאנט ארויס א לעבעדי־גער פון א משוגעים הויז. ארויסצוקרי־גען אזא קראנקען האט געקאסט פיעל מיה.

דער פאלקס פאראיין איז געוועזען די ערשטע אינסטיטוציע, וועלכע האט איינ־געפירט א סיסטעם פון באנדס און ״פרא־ביישאן״. אויב קרובים אדער דאקטוי־רים דענקען אז דער קראנקער איז פעהיג צו געהן אויף דער פרייער וועלט. דאן קומט דער פאלקס פאראיין, שרייבט אונ־טער א באנד און נעהמט דעם קראנקען ארויס פאר עטליכע מאנאטען. אויב אינ׳ם משך פון דיזער צייט ווערט דער קראנ־קער ניט ערגער, דאן פארבלייבט ער א פרייער מענש. אויב ניט געהט ער צו־ריק אין אסיילום.

קאמיטעס פון פרויען, קאמיטעס פון מענער און אפיסערס באזוכען אפט די האספיטאלס און האבען אן אויג אויף די נייטיגע קראנקע, שטענדיג האבענדיג אין זינען אימיצען פון דארט ארויסצו־ראטעווען.

אום צו פארענדיגען די האספיטאל ארבייט וויל איך נאר באמערקען, אז עס איז דא אזוינע זאכען, וואס עס איז שווער אויסצורעכענען. מוטערס ווילען מען זאל געהן מיט זיי אין דעם קינדער־שען האספיטאל וואו זיי קענען זיך ניט דורכרעדען. עלטערע ווילען מען זאל זיי נאך נעהמען אין גרייס אדער סיינט מיי־קעלס האספיטאל צו דעם אדער יענעם דאקטאר. מען מוז א גאנצע פאמיליע נעהמען אין גיידזש אינסטיטוט און אונ־טערזוכען, ווייל איינער פון דיזער פאמי־ליע איז קראנק געווארען מיט טובערקו־לאזיס. מען האט געמאכט איינעם א ספלינט פאר זיין קראנקער פוס און עפעס קוועטשט איהם, ער קאן מיט איהם ניט ארומגעהן. מען דארף איהם אפפיהרען אין פעקטארי, צופאסען דעם ארטיקעל און פיהרען איהם צוריק אהיים.

באקאנטע, פריינט, שכנים טעלע־פאנירען טאג־טעגליך. זיי ווייסען, זיי האבען געהערט, מען האט זיי געזאגט, אז דארט און דארט איז איינער אדער איינע געפעהרליך קראנק, שטארבט כמעט אוועק. מען זאל באלד שיקען דעם גרעס־טען דאקטאר. די וואס טעלעפאנירען ווע־לען קיינמאל ניט פארגעסען זאגען, אז זיי באלאנגען שוין 38 יאהר צום פאראיין און דאריבער פארלאנגען זיי, אז אלעס זאל שנעל און גוט שוין געטאן ווערען. עס קען זיך אפטמאל ארויסווייזען, אז דער פריינט האט איבערטריבען. אדער אז דאס איז א פאל פאר אן אנדער ארגאניזאציע. מעהר־סטענס אבער מוז דאס אלעס אטענדעט ווערען.

324 מאל האט דער פאראיין געשיקט דאקטוירים צום הויז, ווי אויך באשטעלט די נויטיגע מעדיצין. אין איינינע פעלע האט מען געמוזט אויך דינגען א נוירס, שיקען מילך און אויך אמאל שיקען א טאן קוילען. טראץ דעם וואס דער פאראיין דארף ניט און טאר ניט געבען קיין שטי־צע, זענען דאך דא פיעלע פעלע ווען מען מוז שנעל ארויסהעלפען א פאמיליע, וועל־כע איז געטראפען געווארען פון א קראנק־הייט. דער גרויסער עולם ווייס דערפון ניט און א גאנצען יאהר קלאפט מען אפ די טירען פון פאראיין בעטענדיג פשוט הילף און געלט שטיצע.

פסח

איך האב געקאנט אנשרייבען א גאנ־צען בלאט וועגען דער פסח ארבייט. אבער איך גלויב דאס עס איז איבעריג.

איך וועל נאר זאגען, אז 190 פאמיליעס האבען געקראגען געלט שטיצע פאר פסח. 79 קראנקע אין די האספיטעלער האבען

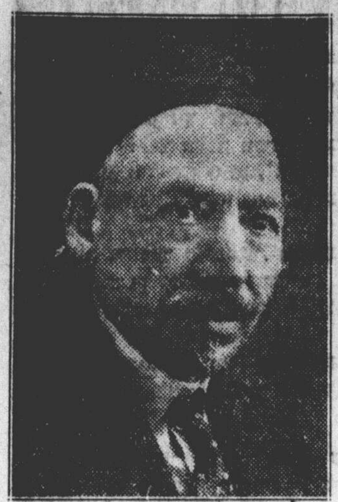

משה אוילבאום,
טרעזשורער.

געקראגען כשר עסען פאר פסח. 35 מענ־שען האבען אויך געקראגען פסח׳דיגען עסען אין אפיס פונ׳ם פאראיין. אויך זע־נען פארזארגט געווארען מיט כשר עסען די קראנקע אין די סאניטאריומס און דזשייל.

די גאנצע ארבייט איז אפגעטאן גע־ווארען פון קאמיטעס פון פרויען, וועלכע פארדינען די גרעסטע אנערקענונג.

איך מוז פארענדיגען. און וויל בלויז זאגען, אז די ארבייט איז אזוי גרויס. אז עס איז כמעט אוממעגליך אין איין צייטונג צו באשרייבען זי. דער פאלקס פאראיין שפיגעלט אפ דאס גאנצע לעבען פון די ארימע, פארצווייפעלטע, אומגליקליכע קראנקע, וועלכע ווארפען זיך נאך שטיצע

ד. גרין,
טשערמאן פובליסיטי קאמיטע.

און מוזען געהאלפען ווערען.

איך מוז אבער אויך אונטערשרייבען אז עס וואלט אוממעגליך געווען אויפטאן די גרויסע ארבייט אהן דער שטיצע פון טאראנטא׳ר אידען. עס איז טאקע אמת, אז די ״גדולים״ זענען ניט זעהר ענטוזי־אסטיש איבער דעם פאלקס פאראיין, אבער א טייל פונ׳ם פאלק אליין טוט דאס בעס־טע איהם צו העלפען זיין עקזיסטענץ. עס זענען אויך ווערט א גרויסען דאנק פיעלע אידישע דאקטוירים, וועלכע קאאפערירען מיט׳ן פאראיין און גיבען א סך צייט און וויסענשאפט. וועגען די פרויען איז שוין

ג. טעללסאן,
סעקרעטאר.

אפגערעדט. פאר זיי איז דער פאראיין עפעס א מין הייליגקייט. דער גרעסטער פארגעניגען פאר זיי איז צו באזוכען דעם קראנקען, העלפען איהם און מאכען איהם פיהלען, אז ער איז ניט עלענד, ניט פאר־לאזען.

$40,000
פאלקס פאראיין קאמפיין
הויבט זיך אן
היינט 13־טען מערץ
-- מיט א --
גראנדיעזען באנקעט
אין דער מיקאל סטריט שוהל
טשעקס קענען געשיקט ווערען צו מ. אוילבאום 23 סיסעל סט.